

№ 37 (2025) С. 156–163
National Academy of Fine Arts and Architecture
Collection of Scholarly Works
«Ukrainian Academy of Art»
ISSN 2411–3034
Website: <http://naoma-science.kiev.ua>

УДК 7:069.5](73)Зіммерлі:7.03(477)
ORCID ID: 0000-0001-5407-9357
DOI <https://doi.org/10.32782/2411-3034-2025-37-18>

Володимир Петрашик

кандидат мистецтвознавства, доцент
Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури
petrashyk.v@gmail.com

УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО В КОЛЕКЦІЇ МУЗЕЮ ЗІММЕРЛІ: СТИЛІСТИЧНІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ

Анотація. Метою даної статті є розгляд проблематики колекціонування творів українського мистецтва в контексті світових приватних та музейних збірок, зокрема української колекції Музею Зіммерлі. Окреслюється історія її формування, характер збірки, її напрямки, школи та художньо-стилістичні особливості полотен і серій творів окремих митців. **Методи дослідження.** В основу дослідження покладено методи біографічного, аналітичного, порівняльного, історико-культурного та мистецтвознавчого аналізів творів українського мистецтва з колекції Музею Зіммерлі. **Результати.** У дослідженні охарактеризовано формування збірки українського мистецтва в Музеї Зіммерлі, звернено увагу на історію її формування, напрямки та школи, а також проаналізовані окремі мистецькі явища. **Висновки.** Дослідження проблематики колекціонування українського мистецтва в глобальному контексті засвідчує, що твори українських художників тривалий час залишалися малопредставленими в основних світових інституціях, водночас часто включалися до колекцій під грифом «російського» або «радянського» мистецтва. У цьому контексті українська колекція Музею Зіммерлі в Ратгерському університеті (США) має виняткове значення як системно зібраний і концептуально представлений масив українського арту, який не лише ідентифікований як український, а й репрезентований у власній художній, історичній та культурній автономії. Таким чином, українська колекція Музею Зіммерлі є не лише зразком належної репрезентації, але й закликом до послідовного формування видимого та впізнаваного українського художнього канону на глобальному рівні. **Ключові слова:** колекція, нонконформізм, Музей Зіммерлі, українське мистецтво, проєкт, концептуалізм.

UKRAINIAN ART IN THE ZIMMERLI MUSEUM COLLECTION: STYLISTICAL AND REGIONAL FEATURES

Volodymyr Petrashyk

PhD in Art Studies, Associate Professor
National Academy of Fine Arts and Architecture
petrashyk.v@gmail.com

Abstract. The purpose of this article is to examine the issues of collecting works of Ukrainian art in the context of world private and museum collections, in particular the Ukrainian collection of the Zimmerli Museum. The history of its formation, the nature of the collection, its directions, schools, and artistic and stylistic features of the works of individual artists are outlined. **Research methods.** The study is based on the methods of biographical, analytical, comparative, historical and cultural and art historical analysis of works of Ukrainian art from the Zimmerli collection. **Results.** The study describes the formation of Zimmerli's collection of Ukrainian art, draws attention to the history of its formation, trends and schools, and analyzes individual artistic phenomena. **Conclusions.** Research into the issues of collecting Ukrainian art in a global

context shows that the works of Ukrainian artists remained underrepresented in major world institutions for a long time, while at the same time they were often included in collections labeled as «Russian» or «Soviet» art. In this context, the Ukrainian collection of the Zimmerly Museum at Rutgers University (USA) is of exceptional importance as a systematically collected and conceptually presented array of Ukrainian art, which is not only identified as Ukrainian, but also represented in its own artistic, historical, and cultural autonomy. Thus, the Ukrainian collection of the Zimmerli Museum is not only an example of proper representation, but also a call for the consistent formation of a visible and recognizable Ukrainian artistic canon at the global level.

Key words: collection, nonconformism, Zimmerli Museum, Ukrainian art, project, conceptualism.

Постановка проблеми. В силу історичних обставин Україна територіально опинялася у складі різних держав та імперій, що впливало на становлення її національної культури й мистецтва. Українська мистецька культура, що формувалася між західними та східними впливами у сув'язі з національними рисами давала неймовірно оригінальну і самобутню національну мову зображального мистецтва. Тому наша держава багата на таланти та, відповідно, твори образотворчого мистецтва в різні періоди її історії.

Історичні події XIX, а особливо XX століття, призвели до знищення, вивезення/викрадення та переміщення великої кількості українських мистецьких артефактів. Таким чином твори українського образотворчого мистецтва поповнили приватні й державні зібрання як країн, з якими Україна межує покордонні, так і мистецькі колекції Західної Європи та США.

Одним з таких зібрань є твори українського мистецтва з колекції Ненсі та Нортон Доджа у США. У середині 1990-х подружжя передало свою збірку на зберігання до музею Зіммерлі, що є частиною Ратгерського університету у Нью-Брунсвіку, штат Нью-Джерсі.

Проблематикою дослідження українських колекцій як складових світових зібрань, з огляду на різні обставини, практично ніхто не займався, зокрема через відсутність доступу як до візуального вивчення артефактів, так і до фондових збірок колекцій та архівних матеріалів. Тому тема на сьогоднішній день є вкрай актуальною.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Українське мистецтво у збірці Н. Доджа вивчали небагато дослідників. Здебільшого це відбувалося під час підготовки таких проєктів, як «Другий одеський авангард» (2014) [1] та «Живопис з надлишком: київське мистецьке відродження, 1985–1993» (куратор — О. Мартинюк, 2021) [2; 3]. Ці проєкти стосуються дбайливо зібраних пластів колекції українського мистецтва в Музеї Зіммерлі. І закономірно, що куратори звернули увагу саме на яскравих представників одеської та київської шкіл.

В періодиці знаходимо окремі матеріали, присвячені цим подіям, зокрема, стаття директора Музею сучасного мистецтва Одеси «Одеські нонконформісти: одного разу в Америці», та публікація журналістки, дослідниці сучасного мистецтва К. Яковленко «У пошуках щасливого початку: виставка українського мистецтва 1980–1990-х у США» [2; 3], але вони більш інформативні, без фахового мистецтвознавчого аналізу. Чимало зусиль як до першого, так і до другого проєкту доклала мистецтвознавиця і кураторка О. Мартинюк [4]. Найголовніше, що вона достовірно висвітлює діяльність окремих митців та художньо-стилістичні особливості творів українського мистецтва, які зберігаються в Музеї Зіммерлі, а також виступила безпосереднім куратором проєктів українського відділу у стінах Музею. Безумовно, що ці проєкти привернули увагу до української збірки з боку поціновувачів мистецтва, дослідників та колекціонерів, проте вони не дають ґрунтового аналізу колекції нашого мистецтва у Музеї Зіммерлі. У проєктах показані лише окремі аспекти творчого потенціалу тієї чи іншої школи, що проливають світло на одеський андеграунд і київський постмодернізм або, іншими словами, мистецтво «нової хвилі», що кардинально вплинуло на розвиток національного мистецтва доби Незалежності.

Проте твори представників українського концептуалізму, що зберігаються у збірці Зіммерлі, досі залишаються малознаними, як і сторінки українського мистецтва початку XX ст., мистецтва українських шістдесятників, візуальної культури представників львівської та харківської шкіл, зокрема майстрів харківської школи фотографії та інших непересічних митців.

Мета статті — окреслити роль і значення колекції українського мистецтва XX ст. спочатку в приватній збірці Нортон Доджа, а згодом як складової Музею Зіммерлі, чи ненайбільшого зібрання українського мистецтва у світі; оприлюднити школи, напрямки та імена українських митців, що представляють Україну у цій колекції.

Виклад основного матеріалу. Видатний економіст і колекціонер, професор Нортон Додж (Norton Townshend Dodge) (1927–2011) вперше приїхав до Радянського Союзу з батьком у 1955 році. І вже на початку 1960 років Н. Додж самостійно повернувся до СРСР для написання дисертації з економіки. У цей час він зацікавився радянським неофіційним мистецтвом, тобто нонконформізмом або, як ще його тоді називали, «мистецтвом дисидентів». Він був знайомий тоді лише з московськими та пітерськими митцями, з українцями познайомився пізніше, з тими, хто приїжджав до Нью-Йорку у 1990-х, або через листування. З того часу зародилась його пристрасть до колекціонування картин підпільного авангарду.

Київські та одеські митці в той час тісно співпрацювали з московськими та пітерськими художниками, виїжджаючи на різні заходи. Саме так Н. Додж і познайомився з українцями, зацікавився мистецтвом наших нонконформістів і почав купувати їхні твори, зокрема і в Одесі.

У 1970-х Н. Додж влаштовує виставки нового неофіційного радянського мистецтва у США. На цей час він придбав понад 20 тис. творів близько тисячі авторів – це на даний момент найбільша поза межами країн колишнього союзу колекція радянського нонконформізму у світі.

Експерти і посередники Н. Доджа побували в різних містах СРСР, де займалися пошуками творів заборонених художників. Зауважимо, що все це відбувалося під постійним стеженням. Сьогодні можемо тільки здогадуватися про методи вивезення за кордон такої кількості картин, адже на той час за їхнє зберігання звичайний радянський громадянин мав би великі неприємності.

Вже згадуване нами подружжя Доджів у 1995 р. подарувало чималу частину своєї величезної колекції творів радянських художників до найбільшого університетського музею США – Зіммерлі. Відтоді розпочалася нова історія унікальних творів: ретельне вивчення, атрибутування, каталогізація і, звісно ж, долучення до музейної експозиції.

Важливо підкреслити й те, що до збірки українського мистецтва ХХ століття колекції Музею Зіммерлі входить близько 800 творів мистецтва. Умовно цю колекцію можна поділити на такі три великі розділи: мистецтво початку ХХ ст.; українське мистецтво 1960–1980-х рр. (включаючи як мистецтво андеграунду, так і майстрів «офіційного» мистецтва, зокрема,

Т. Яблонську, М. Глуценка) і мистецтво постмодернізму або твори українських митців середини 1980-х – середини 1990-х років.

Своєю чергою, мистецтво початку минулого століття у збірці української візуальної культури в Музеї Зіммерлі презентоване такими іменами, як К. Малевич, О. Екстер, В. Іздебський, І. Похитонів (Похитонов), В. Замирайло, О. Тишлер з колекції Георгія Рябова. Вочевидь, колекціонер обирає твори саме українського авангардного мистецтва. Зауважимо, що новаторські композиції та експериментальні полотна тогочасних митців завжди вабили американського збирача. Н. Додж нерідко викуповував твори досить молодих талановитих митців, щоб підтримати і дати можливість розвиватися їхньому талантові.

Українське мистецтво періоду 1960-х – 1980-х рр. належить здебільшого до андеграунду, хоча є декілька представників і офіційного мистецтва. Це найчисленніший пласт колекції, що презентований митцями київської, одеської та харківської шкіл, а також окремими художниками зі Львова.

Якщо конкретніше, то київську школу представляють П. Брозголь, О. Дубовик, А. Горська, Г. Гавриленко, М. Глушенко, Ф. Гуменюк, В. Зарецький, В. Ламах, Ю. Луцкевич, С. Параджанов, В. Рижих, Ф. Тетянич (Фрипуля), Т. Яблонська, Г. Якутович, Ф. Юр'єв; «Південну Пальміру» – О. Ануфрієв, В. Басанець, Л. Дульфан, Р. Макоєв, В. Маринюк, Л. Межберг, В. Наумець, Є. Рахманін, О. Соколов, В. Хрущ, О. Волошинов, Л. Ястреб, Юрій Єгоров; серед харків'ян: В. Бахчанян, В. Гонтарів, В. Куликов, фотографи – О. Мальований, Б. Михайлов, Є. Павлов. Оскільки львівських художників не дуже багато у зібранні Музею Зіммерлі, то подамо імена старої і нової генерації – О. Аксінін, Б. Буряк, І. Копистянський, Ю. Чаришников, І. Остафійчук.

У колекції Зіммерлі представлена також творчість яскравих особистостей з інших міст України: О. Заливаха з Івано-Франківська, Є. Міхнов-Войтенко (1932–1988) та В. Бахтов – з Херсона, В. Сазонов та В. Макаренко – з Дніпра.

Новітнє на той час мистецтво представляють твори молодих тоді українських митців, яких підтримував і чий роботи колекціонував Н. Додж, а вже значно пізніше це мистецтво ознаменували постмодернізмом чи образотворчою культурою «нової хвилі». Йдеться про таких художників, як О. Бабак,

В. Бондаренко, С. Братков, В. Бондар, В. Будніков, Я. Бистрова, С. Гета, О. Кулик, Ю. Лейдерман, В. Норамян, А. Пісахчі, В. Погорелов, О. Ройтбурд, А. Савадов, Г. Сенченко, Т. Сільваші, А. Степаненко, О. Тістол, В. Трубіна, С. Якутович (іл. 1).

Якщо говорити про конкретні твори окремих митців, що відтворюють пласт епохи або ж є знаковими в мистецькому процесі тієї чи іншої школи, то насамперед варто відзначити ескізи костюмів грузинських танцівниць для балету Ельзи Крюгер (1925) і блискучу

Іл. 1. А. Савадов. Заклинатель змій.
Полотно, олія. 1989–1990.
[Фото надане Музеєм Зіммерлі]

Іл. 2. В. Бахчанян. Без назви. Папір, змішана
техніка. 1969. [Фото надане Музеєм Зіммерлі]

сценографію до п'єси Вільяма Шекспіра «Венеційський купець» (1930) О. Екстер. Як зазначав директор Українського музею в Нью-Йорку Пітер Дорошенко: «Одним з найвідоміших внесків Екстер у світ мистецтва була її робота в театрі та дизайні костюмів. Вона була піонером у цій галузі, створювала складні й інноваційні сценографії та костюми для балетів, опер, фільмів і вистав...» [5, с. 28]. Український авангард в Музеї Зіммерлі представлений рідкісними рисунками і скульптурою скульптора-одесита В. Іздебського. До того, як полишити Одесу, художник не лише активно творчо працював, але й організовував перші спільні виставки українського та європейського мистецтва.

Доволі велику частку збірки українського мистецтва в Музеї Зіммерлі займає концептуальне мистецтво, представлене як харківськими, одеськими, так і львівськими митцями. Це явище практично не досліджене в Україні, за винятком праць окремих мистецтвознавців, таких як: Г. Скляренко [7], Л. Смирна [8], Г. Вишеславський та О. Сидор-Гібелінда [9]. Одна з найпотужніших постатей українського концептуалізму – це В. Бахчанян зі своїми знаменитими концептуальними серіями – «Без назви» (1965), «Підліток вибирає ким він має бути» (1975), «Секретний відділ Бахчаняна для людей з газети “Новий Американець”» (1983) та інші (іл. 2).

Одеський концептуалізм представлений іменами молодшої генерації художників, зокрема Ю. Лейдерманом із серіями творів: «Коли бородатий Даос летить над вулицею» (іл. 3), «На кулаці фуфляк. Невідома серія» (обидві – 1983), інсталяцією «Товарна панель з невеликим викривленням» (1989) та ін.; С. Ануфрієва та В. Наумця з перформансом «Тридцять дві роботи із циклу “Вгору”» (1982). Львів'янин І. Копистянський і його концептуальні цикли композицій – «Брудне/чисте», «Виправлення/вдосконалення», «Портрет» (усі – 1980), «Гарне/негарне» (1983), – доповнюють збірку українського мистецтва в Музеї Зіммерлі.

Цими серіями українські митці концептуального мистецтва експериментували й поєднували надбання та досягнення послідовників напряму з його здобутками і переосмисленням джерел та творчості, де найважливішим аспектом твору є ідея або концепція терміну, що виник у 1960-х рр., в основу якого було покладено поняття «concept» – підхід. На думку одного із засновників цього напряму

мистецтва американського художника С. ЛеВітта (Sol LeWitt), у процесі створення роботи «всі плани та рішення приймаються завчасно, а виконання є лише формальністю».

Українська колекція в Музеї Зіммерлі містить великі блоки — насамперед здобутки київської школи живопису, яку, своєю чергою, можна також умовно розділити на мистецтво художників шістдесятників, представників офіційного мистецтва, нефігуративна творчість, гіперреалізм та мистецтво молодих митців постмодерністів.

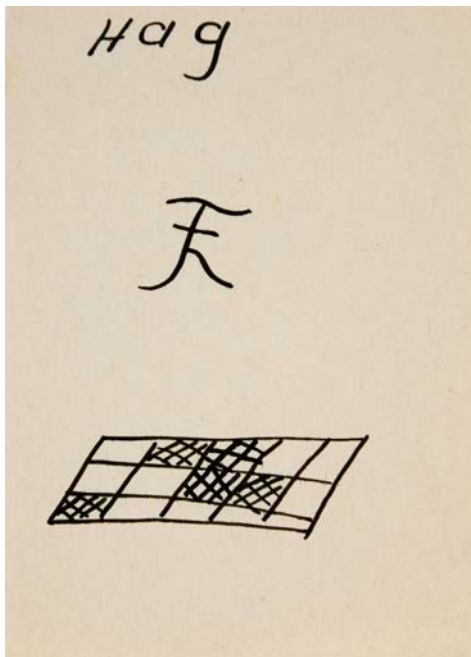
До представників київських шістдесятників належать А. Горська з творами: «Помаранчева жінка», «Жінка» (обидва — 1962), «Жінка-Літо», «Біля річки» (обидва — 1963), «Тиша» (1964) та «Жінка» (?); В. Зарецький — «Базар» (1969), «Леда» (1980), «Зимовий вечір» (1984) і «Язичницька церемонія»; О. Заливаха презентований кількома живописними і графічними творами: «Смерть від гравюри» і «Перекличка» (обидві — 1970). Творчість шістдесятників представлена композиціями, в яких вирує ідея спротиву, ідея страждань за національну ідентичність. Своїми творами митці намагалися говорити про реальні проблеми життя, болючі питання, замовчувані у часи сталінізму, які хвилювали тогочасне українське суспільство.

М. Глущенко і Т. Яблонська — офіційно визнані в тогочасній Україні художники. Проте до збірки музею увійшли їхні новаторські

полотна, сповнені нових форм, композиційних варіацій та урізноманітнень колористичної культури. Серед робіт М. Глуценка — «Танець» (1967), «Оголена, що спить» (1973), пейзажні композиції: «Дуб» (1973), «Зимовий пейзаж» (1975) та інші. Творчість Т. Яблонської характеризують графічні аркуші 1960-х рр., періоду, коли мисткиня працювала під впливом народних традицій та культури і створювала самобутні роботи у стилістиці неофольклоризму; йдеться про твори «Седнів» (1963), «Без назви» (1967), «Без назви» (1969).

Окремими постатями у київському середовищі нефігуративізму можна назвати Г. Гавриленка, Ф. Юр'єва та В. Ламаха, що сповідували засади безпредметності у творчості. Так, аркуші Г. Гавриленка («Композиція VIII–II» (1962), «Пара», «Композиція» (обидва — 1963), «Композиція X–II» і декілька аркушів «Без назви» (усі — 1981)) (іл. 4); Ф. Юр'єва («Сибірський сніг» (1960), «Розпяття на “Є” зірці» (1961), «Модус. Хрест Малевича») і В. Ламаха («На річці Лена» (обидва — 1967)); «Композиція, 8» (1959) та «Композиція, 10» (1962)) — є яскравим свідченням високої культури безпредметного мистецтва періоду 1960–1980 рр. у Києві.

Гіперреалізм презентований картинами київського автора С. Гети («Інцидент», «Агресія». Із серії «Світ мене переслідує» (обидві — 1979), «Розмова». Із серії «Покоління» (1981), «Віра, Надія, Любов» (1982), «Прогулянка» (1983), а постмодерні експерименти — творами тогочасної молоді: А. Савадова («Чоловік лежить у ліжку» (1984–1985), «Без назви» (1987), «Заклинатель змій» (1989–1990)),

Іл. 3. Ю. Лейдерман. «Над». Із серії «Коли бородатий Дао летить над вулицею». Папір, туш. 1983. [Фото надане Музеєм Зіммерлі]

Іл. 4. Г. Гавриленко. Без назви. Папір, акварель. 1981. [Фото надане Музеєм Зіммерлі]

у співавторстві з Г. Сенченком («Старі і нові сади» (1986–1987)); «Священний пейзаж Пітера Брейгеля» (1988) Г. Сенченка.

У колекції українського мистецтва в Музеї Зіммерлі також представлені твори «Опівночі» (1981) та «Гість» (1982) Т. Сільваші; «Богиня Прохолоди під час перебування в Криму» (1989) Я. Бистрової; В. Трубіної «Кланяючись» (1985) та досить солідна збірка постмодерних творів А. Степаненка, зокрема, «Актуальність», «Кінець джинсової доби», «Метафоричний постріл» (усі – 1985) та серії робіт «Без назви» (1979–1990); О. Ройтбурда – «Жінка» (1981) і «Без назви» (1985). Творчість українських митців цього періоду дуже різноманітна. Тут трапляються неоромантизм і психоделіка, експресіонізм і неоархаїка, можна зустріти елементи соцарту та реалізму, колориту і декоративізму, тобто глядач стикається з великим розмаїттям образних характеристик.

Іншою потужною школою в колекції українського мистецтва Музею Зіммерлі є митці одеського андеграунду. Мистецтво нонконформізму заявлене масштабно та якісно, враховуючи ґрунтовний проєкт цього напрямку, що відбувся в музеї у 2014 році. На думку С. Кантора, автора вже згадуваної нами статті, «Візитною карткою музею стали зали, що реконструюють квартирні виставки одеських нонконформістів і легендарну “Парканну виставку” біля оперного театру художників В. Хруща і С. Сичова – першу несанкціоновану художню акцію в СРСР» [1]. Полігамна Одеса, не акцентуючи уваги на реальному чи вигаданому, постійно збагачується міфами про саму себе, надихаючи багато поколінь одеських митців.

Так, В. Хрущ в «Автопортреті» (1975) та серії творів «Без назви» різних років (1973, 1975, 1978, 1980) майстерно перевтілює повсякденні предмети у мистецькі. Він працював у різних видах мистецтва, зокрема в живописі, малюнку, скульптурі, різьбленні по дереву, колажу, а також використовував знайдені об'єкти, підручні матеріали чи предмети (іл. 5).

Виділяється з-поміж інших піонер-авангардист з Одеси О. Соколов з вишуканими графічними композиціями: «Антисвіт» (1966), «Виправна колонія імені Кафки» (1971), «Проникливий погляд» (1977), «Великий бал у сатани» (1978), «А. Рембо» (1986). Митець з широким діапазоном інтересів, які охоплювали поезію, філософію, музику, математику та дослідження космосу. Він вважав, що все

людство могло бути об'єднане наукою і культурою, що спонукало його наприкінці життя заснувати міжнародний клуб друзів по листуванню «Колір, Музика, Слово», до складу якого входив американський астронавт Ніл Армстронг.

Особливої уваги української збірки з Музею Зіммерлі заслуговують композиції Л. Ястреб («Старі пляшки» (1971), «Святе сімейство», «Зелена композиція» (обидві – 1975), «Велика піраміда» (1978) та ін.); О. Ануфрієва («Портрет дружини» (1963), «Без назви» (?), дерев'яний рельєф «Архангел Михаїл» (1960–1970)); В. Басанця («Архітектонічний мотив» (1971), «Без назви» (1984)); В. Маринюка («Квадрат з постатями» (1976), «Без назви» (1977)); Є. Рахманіна – усі «Без назви» (1976, 1977); Р. Макоева («Без назви» (1974) і «Автопортрет» (1975)); Л. Межберга («Старе місто», «Без назви» (обидві – 1965), «Пам'ять» (1976), «Після прощання з Одесою» (1978–1985) та інших майстрів. Їхні твори вирізняються з-поміж інших – духом, формою, образом, колоритом та змістом. Інший одеський нонконформіст, побратим згаданих художників, В. Цюпко вважав, що: «Мистецтво, його мету треба шукати не за формою, а за змістом. Але без досконалої форми зміст не виявляє себе» [6]. Полотна одеситів – це явище українського нонконформізму, що неподібно на інші творчі вияви. Влучну характеристику цьому явищу

Іл. 5. В. Хрущ. Композиція. Панель, змішана техніка. 1978. [Фото надане Музеєм Зіммерлі]

дав, вже згадуваний нами, директор Музею сучасного мистецтва Одеси: «У їхніх роботах немає політизованості й навмисного згущення соціальних проблем. Релігійність глибоко замислена, а не надривно пафосна. Вони іронічні, тактовні й камерні. Навіть у експресивних творах форма пластична, а кольори м'які, без різких контрастів» [1].

Висновки. Проведене дослідження дає підстави стверджувати про важливість вивчення творів вітчизняних художників ХХ століття, що зберігаються у приватних та музейних збірках поза межами нашої держави. Тема колекціонування у цьому контексті є одним із основних компонентів дослідження національних культурних образотворчих цінностей, що були вивезені за кордон. Водночас формується уявлення про візуальну культуру зазначеного періоду.

Дослідження українського мистецтва в колекції Музею Зіммерлі [10] дає змогу глибше осмислити як розмаїття художніх практик, так і складну культурну ідентичність України. Зібрання відображає не лише еволюцію стилів — від народного примітивізму

до авангарду та сучасного мистецтва, — але й підкреслює регіональну специфіку творів: від галицької іконографії до мотивів східно-українського індустріального простору.

Колекція музею є цінним свідченням мистецьких пошуків українських художників у контексті історичних викликів ХХ століття, зокрема радянської цензури, еміграції та формування національної свідомості. Стилістичне багатство композицій — результат взаємовпливу традицій і новаторства, локального досвіду та глобальних тенденцій.

Таким чином, українське мистецтво в Музеї Зіммерлі не лише репрезентує окрему національну школу, але й вписується у ширший міжнародний дискурс, зберігаючи свою унікальність та глибину.

Перспективи використання результатів дослідження. Мета нашої наукової розвідки заповнити прогалину у дослідженні формування українських колекцій в іноземних приватних збірках, задля популяризації українського мистецтва в контексті розвитку світової візуальної практики ХХ — початку ХХІ століття.

Список використаних джерел

1. Кантор С. Одеські нонконформісти: одного разу в Америці. *Дзеркало тижня*. 2014. 30 травня. URL: https://zn.ua/ukr/ART/odeski-nonkonformisti-odnogo-razu-v-americi_.html (дата звернення: 15 квітня 2025 року).
2. Яковленко К. У пошуках щасливого початку: виставка українського мистецтва 1980–1990-х у США. *Lb.ua*. URL: https://lb.ua/culture/2021/11/23/499266_poshukah_shchaslivogo_pochatku.html (дата публікації: 23.11.2021 (дата звернення: 22 квітня 2025 року)).
3. Українське мистецтво в музеї Zimmerli. *Антиквар*. 2021. 01 листопада. URL: <https://antikvar.ua/ukrayinske-mystetstvo-v-muzeyi-zimmerli/> (дата звернення: 15 квітня 2025 року).
4. Петрашик В. Інтерв'ю з мистецтвознавицею Оленою Мартинюк від 14 листопада 2024 року. *Архів В. Петрашика*. 2 арк.
5. Дорошенко П. Олександра Екстер: сцена — це світ : кат. вист. (27 верес. 2024 року — 19 січ. 2025 року). Київ : Родовід, 2024.
6. Цюпко В. Нотатки. *Образотворче мистецтво*. 2015. № 1. С. 61.
7. Скляренко Г. Харківський художник Вагріч Бахчанян — початок вітчизняного концептуалізму. *Студії мистецтвознавчі*. 2017. № 4. С. 76–88.
8. Смирна Л. Століття нонконформізму в українському візуальному мистецтві. Київ : Фенікс, 2017.
9. Концептуальне мистецтво. *Термінологія сучасного мистецтва: означення, неологізми, жаргонізми сучасного візуального мистецтва України* : словник / Г. Вишеславський, О. Сидор-Гібелінда. Париж ; Київ : Terra Incognita, 2010. С. 165–168.
10. Zimmerli Art Museum : [сайт]. URL: <https://zimmerli.rutgers.edu/> (дата звернення: 15 квітня 2025 року).

References

1. Kantor, S. (2014, Traven 30). Odeski nonkonformisty: odnogo razu v Amerytsi [Odessa Nonconformists: Once in America]. *Dzerkalo Tyzhnya* [Mirror of the Week]. Retrieved from: https://zn.ua/ukr/ART/odeski-nonkonformisti-odnogo-razu-v-americi_.html [in Ukrainian].
2. Iakovlenko, K. (2021, Lystopad 23). U poshukah shchaslyvoho pochatku: vystavka ukrainskoho mystetstva 1980–1990-kh u SSHa [In Search of a Happy Beginning: An Exhibition of Ukrainian Art of the 1980s–1990s in the USA]. *Lb.ua*. Retrieved from: https://lb.ua/culture/2021/11/23/499266_poshukah_shchaslivogo_pochatku.html [in Ukrainian].

3. Ukrainske mystetstvo v muzei Zimmerli [Ukrainian art in the Zimmerli Museum] (2021, November 01). *Antikvar* [Antiquary] Retrieved from: <https://antikvar.ua/ukrayinske-mystetstvo-v-muzeyi-zimmerli/> [in Ukrainian].
4. Petrashyk, V. (2024, Lystopad 14). Interviu z mystetstvoznavytseiu Olenoiu Martyniuk [Interview with art critic Olena Martyniuk]. *Arkhiv V. Petrashyka*. 2 apk. [in Ukrainian].
5. Doroshenko, P. (2024). *Oleksandra Ekster: stsena – tse svit : kataloh vystavky (27 veresnia 2024 roku – 19 sichnia 2025 roku)* [Alexandra Exter: The Stage is the World : Exhibition catalog (September 27, 2024–January 19, 2025)]. Rodovid [in Ukrainian].
6. Tsiupko, V. (2015). Notatky [Notes]. *Obrazotvorche mystetstvo* [Fine Arts], 1, 61 [in Ukrainian].
7. Skliarenko, H. (2017). Kharkivskyi khudozhnyk Vahrich Bakhchanian – pochatok vitchyznianoho kontseptualizmu [Kharkiv artist Vagrish Bakhchanyan – the beginning of domestic conceptualism]. *Studii mystetstvoznavchi* [Art Studies], 4, 76–88 [in Ukrainian].
8. Smyrna, L. (2017). *Stolittia nonkonformizmu v ukrainskomu vizualnomu mystetstvi* [Century of Nonconformity in Ukrainian Visual Art]. Feniks [in Ukrainian].
9. Vysheslavskiy, G., & Sydor-Gibelinda, O. (2010). Kontseptualne mystetstvo [Conceptual Art]. In *Terminolohiia suchasnoho mystetstva* [Terminology of Modern Art] [Slovnyk] (S. 165–168). Terra Incognita [in Ukrainian].
10. Zimmerli Art Museum : [site]. Retrieved from: <https://zimmerli.rutgers.edu/> [in English].

Подано до редакції 29.04.2025